

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.462/2017/5. szám

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Bihari Krisztina) által képviselt felperesnek - a Burai-Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és Társai Ügyvédi Iroda, (ügyintéző ügyvéd: ifj. dr. Burai Kovács János) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása és egyéb követelés iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2016. december 14. napján kelt 11.P.21.711/2016/12. számú ítélete ellen a felperes részéről 22. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletét **részben** és akként **változtatja meg**, hogy a felperes által az alperesnek fizetendő marasztalás tőkeösszegét leszállítja 5 417 681 (ötmillió-négyszáztizenhétezer-hatszáznyolcvanegy) Ft-ra és ennek az elsőfokú ítélet szerinti mértékű és tartamú kamatára.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 172 000 Ft (százhetvenkettőezer) Ft másodfokú perköltséget, valamint az államnak az állami adóhatóság felhívására 433 491 (négy százharminchárom ezer-négy száz kilencvenegy) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A peres felek 2008. január 5. napján svájci frank alapú, változó kamatozású és változó futamidejű kölcsönszerződést kötöttek egymással, amely alapján az alperes 4 104 000 Ft összegű kölcsönt folyósított a felperes részére egy Suzuki SX4 típusú gépjármű vételárának finanszírozása céljából. A kölcsönszerződésben a felek meghatározták a törlesztőrészletek összegét, a kölcsön futamidejét (120 hónap, maximum 132 hónap), az induló éves ügyleti kamatlábat (8,83 %) és a THM induló értékét (9,84 %). A szerződés 9. pontjában rögzítették, hogy a THM nem tükrözi a kölcsön árfolyam- és kamatkockázatát.

A szerződés 7. pontjában kiemelték: „...a deviza alapú finanszírozás esetén a törlesztőrészletek forintban fizetendő összege a devizanem árfolyamának és kamatának alakulásától függően változhat, aminek jelentős kockázata abban rejlik, hogy a forint leértékelődése nemcsak az esedékes törlesztőrészletek növekedését eredményezheti, de a teljes hátralevő tőketartozást is növeli. A hitelszerződés lejárat előtti megszűnése, vagy módosulása esetén a teljes hátralevő tőketartozást érintő árfolyam-különbözet egy összegben esedékessé válik. Az adós kijelenti, hogy tudatában van a deviza alapú finanszírozás fokozott kockázatának és vállalja ennek következményeit.”

A kölcsönszerződés részét képezte az alperes Pénzkölcsön nyújtására és pénzügyi lízingre vonatkozó üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.), amely egyebek között az alábbi - a jelen fellebbezés elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza:

- 17. „Az ügyfél a (...) Autó által nyújtott illetve közvetített szolgáltatásokért kamatot, jutalékot, költséget, díjat tartozik fizetni, melyek mértékét a szerződések, a jelen üzletszabályzat, valamint a (...) Autó mindenkor érvényes hirdetménye tartalmazzák...”

- 18.3.2. pont: „A deviza alapú szerződések változó kamatozású szerződések. Az ügyfél a fizetési kötelezettségeit forintban teljesíti.” Az Üsz. e pontja a továbbiakban meghatározza az árfolyam-módosulás folytán előálló árfolyam-különbözet kiszámításának képletét, a képlet egyes elemeinek definícióit, az árfolyam-különbözet elszámolásának szabályait.

- 18.3.3. pont: „Változó futamidejű deviza alapú szerződés esetén az árfolyam-különbözet elszámolása a futamidő változását eredményezi. Az árfolyam-különbözet az adott törlesztőrészlet tőke, majd kamat tartalmát módosítja. Változó futamidejű szerződés esetén az árfolyam-különbözet elszámolását követően a (...) Autó a szerződés futamidejét és az utolsó törlesztőrészlet nagyságát úgy módosítja, hogy a törlesztőrészletek összege az utolsó kivételével ne változzon, és az utolsó törlesztőrészlet összege az induló törlesztőrészlet összegét ne haladja meg.” A továbbiakban ez a szerződési pont matematikai képlet feltüntetésével szabályozza az árfolyam-különbözet mikénti kiszámítását.

- 18.3.4. pont: „deviza alapú finanszírozás esetén a törlesztőrészletek forintban fizetendő összege a devizanem árfolyamának és a kamatának alakulásától függően változhat. Ennek jelentős kockázata abban rejlik, hogy a forint leértékelődése nemcsak az esedékes törlesztőrészletek növekedését eredményezi, de a teljes hátralévő tőketartozást is növeli. A hitelszerződés lejárat előtti megszűnése, vagy módosulása esetén a teljes hátralévő tőketartozást érintő árfolyam-különbözet egy összegben esedékessé válik.”

- 27.2. pont: „...A (...) Autó jogosult a szerződést azonnali hatállyal felmondani a Ptk. 525. §-ában meghatározott esetben, továbbá ha az ügyfél a szerződésben annak mellékleteiben foglalt valamely kötelezettségét a kitűzött határidőn belül részben, vagy egészben nem teljesíti.

- Üsz. 33. pont: „... Amennyiben a (...) Autó és ügyfelei között létrejövő jogviták peren kívüli rendezésére nincs mód, úgy a felek alávetik magukat a hatáskörrel rendelkező Pesti Központi Kerületi Bíróság, illetve a Fővárosi Bíróság kizárólagos illetékességének.

Az alperes 2013. január 3. napján - a fizetési kötelezettség nem teljesítésére hivatkozva - a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta, és felszólította a felperest, hogy 2013. január 13. napjáig 5 451 896 Ft-ot fizessen meg a részére. A felperes a felmondólevelet 2013. január 8. napján átvette.

Az alperes a 2014. évi XL. tv. (DH2 tv.) szerinti elszámolást elkészítette, abban a tisztességtelenül felszámított összeget 722 613 Ft-ban határozta meg, amelyet a felperes addig lejárt tartozásába beszámított, így az elszámolás fordulónapját követő felperesi tartozást 5 458 619 Ft-ban határozta meg. Az elszámolás felülvizsgált.

A felperes keresetében a kölcsönszerződés teljes, illetve részleges érvénytelenségének megállapítását, az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés ítélethozatalig történő hatályossá nyilvánítását kérte. Hivatkozott az alávetéses kikötés tisztességtelenségére. Az elsőfokú bíróság a 23.P.21.300/2015/7. számú végzésével a kereset tekintetében a pert megszüntette.

Az alperes pontosított viszontkeresetében a felperest 5 418 649 Ft tőke, ennek 2015. február 1. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamata, továbbá 39 970 Ft lejárt késedelmi kamat

megfizetésére kérte kötelezni arra hivatkozva, hogy a kölcsönszerződést az üzletszabályzat 27.2. pontja alapján 2013. január 3. napján a felperes súlyos szerződésszegésére hivatkozással felmondta, így a felperes még fennálló teljes tartozása egy összegben vált esedékessé. Állította, hogy a felperessel deviza alapú szerződést kötött, amely tartalmazza az annak létrejöttéhez szükséges valamennyi tartalmi elemet (törlesztőrészletek összege, futamidő, THM, induló kamatmérték). Kiemelte, a szerződés változó kamatozású volt, a törlesztőrészlet összege a devizanem árfolyamának és kamatának alakulásától függően változott. Hangsúlyozta, a felperes részletes tájékoztatást kapott az árfolyamkockázatról, továbbá arról, hogy az kizárólag őt terheli, annak nincs felső határa (kölcsönszerződés 7. pont, Üsz. 18.3.4. pont).

A felperes a per kereset tárgyában történt megszüntetését követően - az üzletszabályzat 33. pontjában szereplő alávetési kikötésre hivatkozva - elsődlegesen a per Pesti Központi Kerületi Bíróságra történő áttételét kérte, míg érdemi védekezése szerint az alperes viszontkeresetét 2 516 882 Ft erejéig elismerte, ezt meghaladóan kérte azt elutasítani. Álláspontja szerint a perbeli szerződés a lényeges tartalmi elemekben való megállapodás hiányában nem jött létre, ha pedig létrejött, az érvénytelen egyrészt a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontja értelmében, mivel nem tartalmazza devizában a kölcsön és a törlesztőrészletek összegét, továbbá mert az alperes nem adott megfelelő tájékoztatást az ügylet árfolyamkockázatáról. Megítélése szerint a szerződés 7. pontja illetve az Üsz. 18.3.4. pontja erre nem alkalmas. Állította, hogy a felmondás jogellenes, miután jogszabály megkerülésére irányul, nem tartalmaz felmondási okot, tekintettel emellett arra, hogy a felmondás időpontjában nem volt hátraléka, az alperes ugyanis tisztességtelenül terhelte ki az árfolyam-különbözetet és a fizetési felszólítások költségét. Kiemelte, lejárt tartozásába a DH2 tv. szerint 722 613 Ft tisztességtelenül felszámított összeget is be kell számítani, amit az alperes elmulasztott.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 5 418 649 Ft tőkét, ennek 2015. február 1. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes kamatát, továbbá 39 970 Ft lejárt késedelmi kamatot és 515 700 Ft perköltséget. Határozatának indoklásában kifejtette, az alperes viszontkeresetét a per első tárgyalásától számított 30 napon belül előterjesztette, az eljárási illetéket az adóhatóság részére befizette, így ez okból annak elutasítására nem volt mód. A felperes eljárási kifogását illetően rámutatott, a felperes már a keresetlevelében hivatkozott az alávetési kikötést rögzítő üzletszabályzati pont tisztességtelenségére, ezt követően már nem kérhette a per alávetési kikötés szerint illetékes bíróságra történő áttételét.

A jogvita érdemét érintően alaptalannak ítélte azt a felperesi álláspontot, miszerint a lényeges tartalmi elemekben való megállapodás hiányában a szerződés a peres felek között nem jött létre. Kifejtette, a perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódóan külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült, azonban a szerződés és az üzletszabályzat megjelölt rendelkezéseiből gondos átolvasás és megfelelő értelmezés mellett egyértelműen megállapítható volt, hogy a kölcsönszerződés árfolyamkockázattal jár, annak nincs felső korlátja, annak egésze a felperest terheli, erről a szerződés 7. és az Üsz. 18.3.4. pontja érthető és világos tájékoztatást tartalmaz.

A szerződés felmondását illetően kiemelte, a felperes a szerződésből eredő fizetési kötelezettségének nem tett eleget maradéktalanul, a szerződés felmondásakor nagy összegű tartozása állt fenn, azt többszöri felszólítás ellenére sem egyenlítette ki, ezért az alperes az üzletszabályzat 27.2. pontja alapján az 1959-es Ptk. 321. § (1) és 525. § (1) bekezdés e) pontjaiban foglalt rendelkezések betartásával gyakorolta a felmondási jogát. Rámutatott, a jogszerű felmondással a szerződés megszűnt, ezáltal a felperes fizetési kötelezettsége egy összegben vált esedékessé.

Az összegszerűség tekintetében kifejtette, az alperes a DH2 tv-ben rögzített és a 2015. február 1-jei fordulónappal megállapítható felperesi tartozást 6 181 232 Ft-ban állapította meg, ebbe beszámításra

került a tisztességtelenül felszámított összeg (722 613 Ft), így a felperes tartozása a viszontkeresetben foglaltakkal egyezően 5 458 619 Ft és kamatai.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, elsődlegesen annak megváltoztatása, a viszontkereset elutasítása, míg másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése iránt. Másodlagos fellebbezési kérelmét egyfelől azzal indokolta, hogy az a peres eljárás, amelyben az alávetéses kikötés tisztességtelenségére hivatkozott, permegszüntető végzéssel megszűnt, a viszontkereset tárgyában folytatódó perben viszont az Üsz. 33. pontja érvénytelenségének megállapítását nem kérte, ezért a Szegedi Törvényszék nem volt illetékes annak elbírálására. Erre tekintettel kérte az ügy iratainak áttételét a pertárgyérték alapján hatáskörrel rendelkező Pesti Központi Kerületi Bíróságra. Az áttétel elrendelésének hiányában az ítélet hatályon kívül helyezését azzal az indokkal kérte, hogy az elsőfokú bíróság a perbeli hitelszerződést a kölcsönszerződésre vonatkozó szabályok alapján bírálta el. Fenntartotta semmisségi kifogását, nevezetesen, hogy a szerződés 7. pontja és az Üsz. 18.3.4. pontja tisztességtelen. A 2008/48. EK irányelv 24. bekezdésében foglaltakra utalva kifejtette, az árfolyamkockázatra vonatkozóan a szerződéskötést megelőzően kell tájékoztatást adni, ennek hiányában a fogyasztó nem tudja felmérni, milyen kötelezettségekkel járó kockázatot vállal, és nem ismerheti az árfolyamváltozás törlesztőrészletekre gyakorolt hatását sem. Állította, a perbeli szerződésnek nincs olyan rendelkezése, amelyből az árfolyamkockázat ismertetése, illetve annak a fizetési kötelezettségre gyakorolt hatása felismerhető lenne, azaz nem történt meg a 2/2014. PJE 1. pontjában, illetve a 6/2013. PJE 3. pontjában rögzített elveknek megfelelő tájékoztatás, ezért árfolyam-különbözet megfizetésére nem köteles. Hivatkozott a C/42-15. EU ítéletre is, amelyből következően véleménye szerint a tájékoztatás hiányában a fogyasztó kizárólag a tőke megfizetésére kötelezhető. Mindenben fenntartotta a felmondás jogszerűtlenségével kapcsolatos álláspontját is. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem bírálta el a beszámítási kifogását, amely szerint az alperes tisztességtelenül terhelte ki a fizetési felszólítás költségét, a kamat- és a tőke árfolyam-különbözetét, és nem vette figyelembe a felülvizsgált törvényi elszámolás során megállapított, tisztességtelenül felszámított 722 613 Ft-ot. Hangsúlyozta, nincs akadálya annak, hogy a szerződés érvénytelensége körében előadott érveire figyelemmel vitassa a DH2 törvény szerinti felülvizsgált elszámolás eredményét.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte, megismételve az elsőfokú eljárásban kifejtett álláspontját.

A fellebbezés túlnyomó részt **alaptalan**.

A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel az ítéletábrának elsőként abban a kérdésben kellett állást foglalnia, történt-e olyan lényeges eljárási szabálysértés, ami indokoltá teszi az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú eljárás megismétlését.

E tekintetben a felperes egyrészt arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság hatáskör- és illetékesség hiányában járt el a viszontkereset elbírálása során, miután a pernek a kereset tárgyában való megszüntetését követően ő kérte az eljárás iratainak áttételét az alávetési kikötés szerint illetékes bíróságra. Ez a felperesi álláspont azonban téves az alábbiakra figyelemmel.

A Pp. 43. § (1) bekezdése szerint a bíróságnak hivatalból vizsgálnia kell illetékességét. Ha ennek során azt állapítja meg, hogy a perre más bíróságnak van kizárólagos illetékessége, úgy az illetékességének hiányát az alperes érdemi ellenkérelmének előadása után is figyelembe kell vennie és rendelkeznie kell a keresetlevél hatáskörrel és kizárólagos illetékességgel rendelkező bírósághoz történő áttételéről. A perbeli esetben a peres felek között létrejött fogyasztói kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzat - hatáskörtől függően - a Pesti Központi Kerületi Bíróság illetve a Fővárosi Bíróság kizárólagos illetékességére vonatkozó alávetéses kikötést tartalmazott, amely általános szerződési feltételnek tekintendő. Ahogyan arra az elsőfokú bíróság is utalt az ezt érintő végzésében, a fogyasztói szerződésben a fogyasztóval szerződő fél lakóhelye, vagy székhelye szerinti bíróság illetékességének - általános szerződési feltételen, vagy egyedileg meg nem tárgyalt feltételen alapuló - kikötése tisztességtelen. A felperes az elsőfokú bíróság felhívása alapján hivatkozott az alávetéses kikötés tisztességtelenségére (2/2011. PK vélemény 5.a. pont), ezért az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg saját illetékességét. Tény, hogy a kereset vonatkozásában az eljárás megszüntetésre került, a viszontkereset tárgyában azonban az eljárás folytatódott. A kifejtettek szerint a felperest megillette az a jog, hogy az alávetéses kikötés tisztességtelenségére hivatkozzon, a felperes azonban ezzel a jogával nem kívánt élni, az eljárás egységességéből következően pedig ez a joga nem éledt fel a viszontkereset tárgyában lefolytatandó eljárás során, így az elsőfokú bíróság a permegszüntető végzés meghozatalát követően illetékessége hiányát már ez okból nem állapíthatta meg.

Ugyancsak tévedett a felperes, amikor az elsőfokú bíróság hatáskörének hiányára hivatkozott. A viszontkereset az alperes (egyik) védekezési eszköze, az alperes keresete a felperes keresetével szemben, amelyet az alperes a felperesi keresettel együtt történő elbírálás céljából ugyanannál a bíróságnál, ugyanabban a perben terjeszt elő. A hatásköri szabályok ebben az esetben sajátosan érvényesülnek. A járásbíróság előtt folyó perben ugyanis - a Pp. 147. § (2) bekezdésében foglalt kivételtől eltekintve - nem érvényesíthető olyan viszontkereset, amely a törvényszék hatáskörébe tartozna, fordított esetben viszont ez a korlátozás nem érvényesül, azaz ha a kereset elbírálása a törvényszék hatáskörébe tartozik, a viszontkereset elbírálására abban az esetben is a törvényszék rendelkezik hatáskörrel, ha annak tárgyában egyébként - azaz ha azt az alperes külön perben kereset formájában érvényesítené - a járásbíróságnak kellene eljárnia. Nincs jelentősége ebből a szempontból annak, hogy jelen ügyben a viszontkereset előterjesztését követően a kereset tárgyában a per megszüntetésre került, ez a körülmény a törvényszék hatáskörét nem érintette, azaz a viszontkeresetet a törvényszéknek kellett elbírálnia.

A felperes lényeges eljárási szabálysértésnek ítélte, hogy az elsőfokú bíróság a jogvitát a kölcsönszerződésre vonatkozó jogszabályi rendelkezések alapján bírálta el, holott a peres felek között hitelszerződés jött létre. Álláspontja azonban téves. A Pp. 3. § (2) bekezdésében foglaltakból következően a bíróság a fél által előadott kérelmeket, nyilatkozatokat nem alakszerű megjelenésük, hanem tartalmuk szerint veszi figyelembe. A szerződések típusát ugyanis nem az elnevezésük, hanem azok tartalmi jellemzői alapján kell minősíteni. A perbeli szerződés csupán elnevezésében utal a hiteljogviszonyra, azonban tartalma alapján az a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 523. §-ában szabályozott kölcsönszerződésnek felel meg. Az alperes ugyanis a szerződésben arra vállalt kötelezettséget, hogy folyósítja a felperes részére a szerződésben megjelölt kölcsönösszeget, míg a felperes kötelezte magát annak a szerződés szerinti ellenértéke megfizetésére. A felperes által hivatkozott hitelszerződés szerint ezzel szemben a pénzüintézet arra vállalt kötelezettséget, hogy jutalék ellenében meghatározott hitelkeretet tart a másik szerződő fél rendelkezésére, és a keret terhére - a szerződésben meghatározott feltételek megléte

esetén - kölcsönszerződést köt, vagy egyéb hitelműveletet végez (1959-es Ptk. 522. §). Ilyen tartalmú megállapodást azonban a felek szerződése nem tartalmaz, ezért az elsőfokú bíróság helytállóan bírálta el a felek jogviszonyát a kölcsönszerződésre vonatkozó jogszabályi rendelkezések alapján. ,

A viszontkereset elutasítása iránti fellebbezésében a felperes arra hivatkozott, hogy a szerződés 7. pontjának utolsó bekezdése és az üzletszabályzat 18.3.4. pontja azok tisztességtelensége folytán semmis, ennek jogkövetkezményeként pedig nem terheli árfolyam-különbözet fizetési kötelezettség. Az elsőfokú bíróság azonban ezt a felperesi védekezést is helytállóan minősítette alaptalannak. Az elsőfokú ítélet erre vonatkozó indokait az ítéletábra kiegészíti az alábbiakkal. A szerződés Ptk. 198. § (1) bekezdésében és 205. § (1) bekezdésében részletezett fogalom meghatározásából következően szerződéses feltételnek a szerződés tartalmát jelentő jogok gyakorlására és kötelezettségek teljesítésére vonatkozó szerződési kitétel minősíthető. A perbeli szerződés 7. pontjának utolsó bekezdésében, valamint az Üsz. 18.3.4. pontjában rögzített árfolyamkockázatról való tájékoztatás azonban nem a felek kölcsönös és egybehangzó akaratnyilatkozata, a szerződő felek számára nem határoz meg sem jogokat, sem kötelezettségeket, következésképpen nem tekinthető általános szerződési feltételnek, s miután az 1959-es Ptk. 209. § (1) bekezdése értelmében az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel minősülhet tisztességtelennek, a perbeli szerződés felperes által kifogásolt fenti pontjainak a tisztességtelensége nem értelmezhető. A Kúria 2/2014. PJE határozata valójában nem a tájékoztatás tisztességtelenségére vonatkozik, hanem azt fogalmazza meg, hogy nem megfelelő tájékoztatás esetén azok a szerződési feltételek tekintendők tisztességtelennek, amelyek alapján a fogyasztót árfolyam-különbözetből eredő fizetési kötelezettség terheli (IH2017. 94.). Mindebből következően a perben az volt vizsgálendő, hogy a tájékoztatás világosan és egyértelműen kifejezésre juttatta-e, hogy az árfolyamváltozásból eredő többletfizetési kötelezettség a fogyasztót terheli és annak nincs felső határa.

Nem vitatható, hogy a peres felek deviza alapú jogügyletet kötöttek, amelynek lényege, hogy a felek a hitelező és az adós kölcsönszerződésből fakadó pénztartozását egyaránt devizában határozzák meg (kirovó pénznem), és azt mindkét fél forintban köteles teljesíteni (lerovó devizanem). E szerződéstípusnál az adós viseli az árfolyamváltozás hatásait: a forint gyengülése az adós fizetési terhének növekedését, erősödése pedig csökkenését eredményezi (6/2013. PJE határozat 1. pont). Mindebből következően a perbeli szerződésnek azok a rendelkezései, amelyek alapján a forint mértékadó devizanemhez (svájci frankhoz) viszonyított árfolyamváltozása függvényében módosulnak a felperes fizetési kötelezettségei a deviza alapú szerződés lényegéhez kapcsolódó - az árfolyamváltozásból eredő - kockázat felperes általi vállalását jelenti, következésképpen a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezések, amelyek tisztességtelensége az 1959-es Ptk. szerződéskötéskor hatályos 209. § (4) bekezdése értelmében nem vizsgálható, és a 2009. május 22. napjától hatályos (5) bekezdés szerint is csak akkor állapítható meg, ha az - a szerződés egyéb rendelkezéseit is figyelembe véve - nem világos, nem érthető.

A vizsgálat részletes szempontjait meghatározó 2/2014. PJE határozat 1. pontja szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli és, hogy az árfolyam rá nézve

kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959-es Ptk. hivatkozott rendelkezéseiben foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az egyedi szerződésben szereplő feltételek, valamint az üzletszabályzat hivatkozott rendelkezései egyértelműen kifejezésre juttatták a deviza alapú kölcsönszerződés lényegi sajátosságát, azaz, hogy ha a kölcsön nyilvántartási deviza nemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis, hogy neki kell viselnie az árfolyamkockázatot, amelynek nincs felső határa. Kiemeli e körben az ítélet, hogy a felek abban állapodtak meg az egyedi szerződésben, hogy a szerződés változó futamidejű. Az Üsz. 18.3.3. pontja szabályozza, hogy ilyen esetben mikor, hogyan történik az árfolyam-különbözet kiszámítása és megfizetése, így a felperes számára ebből a pontból is felismerhető volt az ügylet árfolyamkockázata.

Helyesen állapította meg a fentiek alapján az elsőfokú bíróság, hogy a felperes számára a szerződés és az üzletszabályzat rendelkezéseinek körütekintő és gondos átolvasása alapján felismerhetőnek kellett lennie, hogy a fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnövekedhetnek, illetve az árfolyamváltozás valós kockázatot jelent, amely korlátozás nélkül őt terheli.

A felperes által hivatkozott 2008/48. EK irányelv rendelkezéseit a magyar jogba a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. tv. (a továbbiakban: Fnyhtv.) ültette át. A törvénynek a jelen jogvita szempontjából releváns rendelkezéseit „a hitelezést megelőző tájékoztatás” című fejezet tartalmazza. A törvény 6. §-a - a 2008/48. EK irányelvben foglaltakat átvéve - pontokba szedve, egzakt módon határozza meg az adatok és információk azon körét, amelyeket a hitelezőnek a hitelszerződés megkötését megelőző szakaszban meg kell adnia. A tájékoztatás célja, hogy a fogyasztó a különböző hitelszerződésekre vonatkozó ajánlatok összehasonlítása alapján a hitelszerződés megkötése tekintetében megalapozott döntést hozzon (Fnyhtv. 6. § (2) bekezdés). Az árfolyamkockázatról való tájékoztatást érintő rendelkezést azonban sem a 2008/48. EK irányelv, sem az Fnyhtv. nem tartalmaz, emellett a hitelező mulasztásához nem fűzi az érvénytelenség jogkövetkezményét.

A fent részletezettek szerint az alperes megfelelő tájékoztatást adott a felperesnek az ügylet árfolyamkockázatáról, így csupán megjegyzi az ítélet, hogy a felperesi állásponttal szemben az Európai Unió Bírósága C/42-15. számú ügyben hozott határozatából nem vonható le az a következtetés, hogy az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiánya miatt a fogyasztót csak a tőke visszafizetésének kötelezettsége terheli. A bíróság ebben az előzetes döntéshozatali eljárásban a 2008/48. EK irányelv egyes rendelkezéseinek értelmezését illetően foglalt állást. Az irányelv azonban - az előzőekben írtak szerint - az árfolyamkockázatról való tájékoztatást érintő rendelkezést nem tartalmaz, és ebből adódóan a hivatkozott határozatnak sincs az árfolyamkockázat viselésével összefüggésbe hozható megállapítása.

A felperes fellebbezésében továbbra is hivatkozott arra, hogy a kölcsönszerződés alperes általi felmondása érvénytelen - helyesen jogszerűtlen -, mert az alperes nem jelölte meg a felmondás okát. Az Üsz. 27.2. pontja rögzíti az alperes azonnali hatályú felmondáshoz való jogát a Ptk. 525. §-ában meghatározott esetekre, továbbá akkor, ha a felperes a szerződésben és annak mellékleteiben foglalt valamely kötelezettségének részben, vagy egészben nem tesz eleget. A perbeli esetben az alperesi felmondás tartalmazta, hogy a felperes az esedékes fizetési kötelezettségének többszöri felszólítás ellenére sem tett eleget, valamint jogcímenkénti lebontásban részletezte a tartozás összegét, és közölte az Üsz. fenti rendelkezésére utalással, hogy a szerződést felmondja. Mindebből nyilvánvalónak kellett lenni a felperes számára, hogy a felmondás oka a fizetési késedelme, míg az

Üsz. „vonatkozó” pontja megjelölés az Üsz. felmondást szabályozó 27.2. pontjára utal, amely azonnali hatályú felmondási okként jelöli meg a szerződésből eredő kötelezettségek elmulasztását. Egyebekben közömbös, hogy az Üsz. tartalmaz-e felmondási okot, a Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontja alapján ugyanis a felmondás jogszerű, ha azt a kötelezett valamely súlyos fizetési késedelme idézi elő.

A felperes a felmondás jogszerűtlensége további okaként jelölte meg, hogy álláspontja szerint a felmondás közlése időpontjában nem volt hátraléka, azaz nem esett fizetési késedelembe. Ennek indokaként arra hivatkozott, hogy nem terhelte árfolyam-különbözet fizetési kötelezettség sem a tőke, sem a kamat után. A fentebb kifejtettek szerint azonban a felperes köteles az árfolyam-különbözet megfizetésére. Az Üsz. 18.3.2. és 18.3.3. pontja szerint az egyedi szerződésben meghatározott törlesztőrészleteken felül kellett árfolyam-különbözetet fizetnie az árfolyamváltozás függvényében. Az ennek kiszámítását tartalmazó képlet egyik tényezője az egyedi szerződésben meghatározott esedékes törlesztőrészlet, ami a tőketörlesztésen túlmenően a kamattörlesztést is magában foglalja. Miután a felperes e feltétel tisztességtelenségére megalapozatlanul hivatkozott, azaz köteles az árfolyam-különbözet megfizetésére, a felmondás jogszerűtlenségét a fizetési késedelem hiányára hivatkozással nem lehet megállapítani.

Eredménytelenül hivatkozott a felperes arra is, hogy az alperes nem vette figyelembe a fennálló tartozása meghatározása során a DH2 tv. alapján megállapított tisztességtelenül felszámított 722 623 Ft-ot. Az alperes a P.21.711/2016/9. szám alatt a periratokhoz A/16. szám alatt csatolt beadványában részletesen levezetett ezzel kapcsolatos elszámolása szerint a felperes teljes tartozása a késedelmi kamattal együtt 6 181 232 Ft volt, amelyből levonva a tisztességtelenül felszámított 722 613 Ft-ot, a különbség 5 458 619 Ft, ami igazolja, hogy a tisztességtelenül felszámított összeg levonásra került, és a felperes még fennálló tartozásának meghatározása során annak összege a fentiek szerint csökkent.

A felperes fellebbezése kizárólag a fizetési felszólítás költségének felszámítása tekintetében bizonyult megalapozottnak. Az alperes ennek felszámítása során arra hivatkozott, hogy az Üsz. 17. pontja értelmében ezeket a költségeket a szerződés részét képező hirdetmény tartalmazza. Ez az állítása azonban téves, a hirdetmény ugyanis nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely szerint az alperes jogosult lenne ilyen költség felszámítására, így a háromszori felszólítás költségeként összesen 968 Ft (75 Ft + 447 Ft + 446 Ft) a felperes még fennálló tartozása összegéből levonandó, az az alperest nem illeti meg, következésképp az ítélet tábla a felperes által az alperesnek fizetendő marasztalás tőkeösszegét 5 417 681 Ft-ra és annak az elsőfokú ítélet szerinti mértékű és tartamú kamatára leszállította.

A kifejtettekre figyelemmel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

A felperes fellebbezése túlnyomórészt megalapozatlannak bizonyult, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes fellebbezési eljárási költségeinek viselésére, amelynek összegét az ítélet tábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján

állapította meg. A felperes az eljárás során teljes személyes költségmentesség kedvezményében részesült, ezért fellebbezése sikertelenségére figyelemmel a feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket

a Pp. 78. § (1) bekezdése, továbbá a 6/1986. (VI. 26.) 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

Szeged, 2017. november 7.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró